

NITHARDUS

S. RICHARII ABBAS.

NOTITIA HISTORICA IN NITHARDUM.

(Fabric., Biblioth. med. et inf. Lat.)

Nithardus S. Angilberti filius, Caroli Magni nepos ex Bertha filia, abbas S. Richarii ord. Bened. in Gallia dioeceseos Ambianensis, atque in prælio adversus Danos extinctus an. 853. Vide Sammarthanos tom. IV, p. 787, ubi de Angilberto, et p. 788; Paulum Petavium in syntagmate de Nithardo, edito Paris., 1616, in-4°, et in tomo II *Andræ du Chesne* de rebus Francorum, pag. 351; Vossium II, 34; Baluzium ad Lupi epist. 53, et Casp. Barthium XLVI, 9. Adversar. quo iudice *c* cordatus hic scriptor et prudens, proque iis temporibus egregie disertus, qualem sane decuit virum tanto genere oriundum, tanta rerum experientia subnixum; nam et legationibus inter filios Ludovici Pii functus est, et turmis nonnullis a partibus Caroli Calvi præfuit hic Nithardus, satis cætera laudatus, modo odio in Lotharium minus indulgeret suo.

Scrispsit ad fratrem Lotharii (Carolus Calvus ut videtur), de *dissensionibus filiorum Ludovici Pii* ab anno Christi 814, quo Carolus Magnus obiit, ad annum usque 843, libros iv editos primum a Petro Pithæo inter scriptores cœtaneos duodecim, Paris., 1588. Francof. 1594, in-8°, p. 433, 488. Inde in *Andræ du Chesne* tom. II de rebus Francor. p. 359,

emendatiores ex manuscr. Alexandri Petavii: denique in Jo. Georgii Kulpisii scriptoribus rerum Germanicarum, quos *Æneæ Sylvio* de rebus Friderici III subjicit, Argentorat., 1685 et 1702, in-folio, p. 83. Bonaventuræ Vulcanii excerpta ex historiarum Nithardi libro tertio, in ejus sylloge de litteris et lingua Getarum, Lugd. Bat., 1597, in-8°, p. 67, continent repetitam ex Nithardo *formulam fœderis* inter Ludovicum, Ludovici Pii filium et Carolum Calvum *lingua utraque: Theotisca et Romana*, de qua formula dixi supra, tom. IV, p. 287. Auctores historiæ literariæ Gallicæ, tom. V, p. 204, censent insignem hunc Gallicum scriptorem monasticam professionem nequaquam exercuisse; quod enim monachus existerit, nulla alia conjectura scriptores Gallici sibi olim persuaserunt, nisi quod ejus cadaver eandem cum Angilberto patre suo abbate S. Richarii sepulturam habuerit; cum tamen ex vulnere in bello accepto obiisse constet, multo probabilius hinc suspicantur iidem historiæ literariæ Gallicæ scriptores, tom. V, p. 205, militem egisse, atque obiisse, quo tempore Normanni Neustriam, et Ambianensem tractum hostiliter excurrerant, anno 858 vel 859.

DE NITHARDO

CAROLI MAGNI NEPOTE

AC TOTA EJUSDEM NITHARDI PROSAPIA,

BREVE SYNTAGMA

E Pauli Petavii in Franc. curia consilarii bimestri Rerum prolatarum otio.

NITHARDUS (quem nostratum aliqui Vitaldum, quidam Withardum, alii Guithardum, nominarunt) Angilberto patre, matre vero Bertha Caroli Magni filia, natus est. Angilbertus autem *a* gentis nobilitate illustris, animique industria ac probitate præcipuus, sub Pipino rege Caroli Martelli filio, palatinis atque regalibus negotiis præfuit. Quod apto et aperto magis sermone dixit Alcuinus, *b* primicerius fuit palatii Pipini regis. Nam ut illud Alcuini de Pipino Pio Franciæ, non de Pipino Italiæ rege, illius nepote, Interpretarer, et præmissa et multa alia induxerunt. Nec quemquam ipsa series et connexio epistolarum Alcuini moveat, quæ (ut aliorum pleræque) temere congestæ, nec digestæ unquam *c* fuerunt. Etsi autem

summa illa esset palatii dignitas, data tamen Angilberto in minori adhuc ætate agenti. Idque vult vitam ipsius Angilberti auctor, ubi monuit Carolum, et Carlomannum, ipso vivente Pipino, Angilbertum filii vel fratris loco habuisse. Quibus etiam aptari debent quæ postea *Carolo Magno regi* rescripsit Adrianus Romanus pontifex *d*: *t* Directus, inquit, nobis est a vestra præcelsa regali potentia, fidelis familiaris vester, Angilbertus abbas et minister capelle, qui pene ab ipsis infantia rudimentis in palatio vestro enutritus est, et in omnibus consiliis vestris receptus est. *e* Cæterum *e* avi et proavi illius clarissimi, Francorum regibus charissimi, primisque in dignitatibus, ac magnatam affines et propinqui,

a Auctor Vitæ domni Angilberti, ms.

b Alcuini enim epistola, quæ in excusis a Canisio est 51, in ms. vero 42 est ad Angilbertum primicerium palatii Pipini regis.

c Ac ne quidem in unum corpus redactæ, ut e

variis scriptis libris observare est, et præmonuit Trithemius.

d Edita est hæc epistola Romæ inter epistolas summorum pontificum, tom. II, p. 714. Et in parte I tom. III Conciliorum anni 1606, p. 263.

e E vita domni Angilberti.